

(?-1516),
(1511-1516)

Хоразмда хукмрон бўлган шайбонийлар сулоласи асосчиси ва хони, Берка Султоннинг ўгли Чингизхоннинг набираси Шайбон авлодидан. Отаси Берка султон Шайбонийхон томонидан катл килингандан сўнг (ХВ асрнинг 80-йилларида), укаси Билбарс билан ўз улуси (Сирдарёнинг куйи оқида) истикомат қилган. 1510-йилда сафавийлар хукмронлигига қарши Хоразмда Умар бошчилигида кўзголон бошланади. Хоразмда хокимият тепасига янги сулола вакили келишини машхур Сайидота аждоди уюштирди. Унинг ташабуси билан Шайбонийхон томонидан катл этилган Берка Султоннинг ўгли Элбарсхон тахтга ўтказилади. 1511-1512-йилларда Элбарсхон бошчилигида Хоразм халқи Эрон қўшинларини мамлакатдан қувиб чиқаради. Шу тариқа 1511-йилда Хоразм мустақиллиги тикланди. Элбарсхон даврида мамлакат пойтахти Вазир шаҳридан Урганч шаҳрига қўчирилди. Элбарсхон Вазир шаҳрини Эрон қозилбош қўшинларидан озод этгач, бу галаба шарафига ўз ўғиллари номига “гози” лақабини қўшиб айтишни буюрган. Орадан кўп вақт ўтмай, Элбарсхон Урганч, Хива, Хазорапс, Киёт ва Тирсак шаҳарларидан сафавийларни қувиб чиқарди.

Элбарсхон давридаёқ хонликнинг сиёсий географияси шаклланиб бўлган. Чунончи, хонлик қарғида Каспий денгизи, шимолда Орол денгизи, жанубда эса Атрек дарёси ва Сарахс атрофларигача бўлган ҳудудларни ўз ичига олган. Унинг давлати марказлашмаган, қучсиз бўлиб, майда улусларга тақсимланган ҳолда бошқарилган. Мазкур улуслар Элбарсхон хокимиятига тобе ҳисобланса-да, амалда мустақил идора қилинган. Элбарсхон даврида Дашти Кипчоқдан Хоразмга қўчманчи қабилларнинг қўчиб келиши янада қучайди. Натижада, хонлик хукмдорларининг ижтимоий таянчи мустаҳкамланди.